

पवित्र आङ्गिरसः। पवमानः सोमः। जगती।

पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते प्रभुर्गात्राणि पर्येषि विश्वतः।

अतप्ततनूर्न तदामो अश्रुते श्रुतास इद्वहन्तस्तत्समाशत ॥ ९.०८३.०१

ब्रह्मणस्पते- मन्त्रपते। ते- तव। पवित्रम्- शुद्धो रसः। विततः- विस्तृतः। प्रभुः- स्वामी सन्।
गात्राणि- उपासकस्य अङ्गानि। विश्वतः- सर्वतः। पर्येषि- परिगच्छसि। अतप्ततनूः-
अकठिनसाधकः। आमः- अपरिपक्वः। तत्- तमध्यात्मरसम्। न अश्रुते- न अनुभवति।
श्रुतासः- परिपक्वाः। इत्- एव। वहन्तः- रसं धारयन्तः। तत्- तमध्यात्मरसम्। समाशत-
अनुभवन्ति ॥१॥

तपौष्विवित्रं विततं दिवस्पदे शोचन्तो अस्य तन्तवो व्यस्थिरन्।

अवन्त्यस्य पवीतारमाशवो दिवस्पृष्ठमधि तिष्ठन्ति चेतसा ॥ ९.०८३.०२

तपोः- दुःखादिसुखान्तसाधनात्मकतपसः संबन्धी। पवित्रम्- पावनो रसः। दिवस्पदे- चित्ताकाशे।
विततम्- विस्तृतः। अस्य- एतस्य रसस्य। तन्तवः- अंशवः। शोचन्तः- उपासकं तपन्तः।
व्यस्थिरन्- विशेषेणातिष्ठन्। अस्य- एतस्य। पवीतारम्- शोधकमुपासकम्। आशवः-
क्षिप्रकारिणो रसांशवः। अवन्ति- पालयन्ति। चेतसा- प्रज्ञया। दिवस्पृष्ठम्-
चित्ताकाशस्योत्कृष्टस्थानम्। अधि तिष्ठन्ति ॥२॥

अरूचदुषसः पृश्निरग्रिय उक्षा बिभर्ति भुवनानि वाजयुः।

मायाविनो ममिरे अस्य मायया नृचक्षसः पितरो गर्भमा दधुः ॥ ९.०८३.०३

उषसः- विद्यायाः संबन्धी । पृश्निः- आत्मसूर्यः । अग्रियः- मुख्यः । उक्षा- चिद्रश्मिवर्षकः ।
वाजयुः- हव्यकामः । अरूरुचत्- अशोभत । भुवनानि- लोकान् । विभर्ति- धारयति । अस्य-
एतस्यात्मसूर्यस्य । मायया- प्रज्ञया । मायाविनः- प्रज्ञावन्तः । ममिरे- प्रमाणेन सत्यं जानन्ति ।
नृचक्षसः- सूक्ष्मदर्शिन उपासकाः । पितरः- ऋषयः । गर्भ- सोमाख्यं गर्भं स्वहृदये । आ दधुः-
धृतवन्तः ॥३॥

गन्धर्व इत्था पदमस्य रक्षति पाति देवानां जनिमान्यद्भुतः ।

गृभ्णाति रिपुं निधया निधापतिः सुकृत्तमा मधुनो भक्षमाशत ॥ ९.०८३.०४

गन्धर्वः- सूर्यः । गां दधातीति गन्धर्वः । इत्था- इत्थम् । अस्य- सोमस्य रसस्य । पदम्- सद्म ।
रक्षति- पालयति । देवानाम्- द्योतनशक्तीनाम् । जनिमानि- जन्मसदनमृताख्यम् । अद्भुतः-
विचित्रः सन् । पालयति । निधापतिः- ऋताधिदेवता पाशेशो वरुणः । रिपुम्- अनृताख्यं स्वशत्रुम् ।
निधया- पाशेन । गृभ्णाति- गृह्णाति । सुकृत्तमाः- अतिशयेन पुण्यकृतः । मधुनो भक्षम्- रसम् ।
आशत- अनुभवन्ति ॥४॥

हविर्हविष्मो महि सद्म दैव्यं नभो वसानः परि यास्यध्वरम् ।

राजा पवित्ररथो वाजमारुहः सहस्रभृष्टिर्जयसि श्रवो बृहत् ॥ ९.०८३.०५

हविष्मः- हे हविष्मन् । हविः- स्वयमेव हव्यभूतः । महि- महत् । सद्म- सदनमृताख्यम् । दैव्यम्-
दिव्यम् । नभः । वसानः- बिभ्रत् । अध्वरम्- ध्वररहितमुपासनम् । परि यासि- परिगच्छसि । राजा-
रञ्जकः । पवित्ररथः- शुद्धरंहणः । अथवा भाजनोपलक्षितप्रतीकवाहनः । सहस्रभृष्टिः- अनन्तधारकः
सन् । बृहत्- महतीम् । श्रवः- श्रुतिम् । जयसि- संपादयसि ॥५॥